

גירוש שדים וניתוח קיסרי- רפואה מסורתית מול רפואה מערבית באפריקה

192-1-62

ימי ב' 12:00-14:00

מרצה: ד"ר אורי שורצמן

עוזר הוראה: רועי כנפו

המפגש בין רפואה מסורתית באפריקה, המבוססת על כוהנים מסורתיים, אלים, כוחות טבע ומגרשי שדים, לבין הרפואה המערבית, יוצרת את הדיאלוג המרתק ביותר באנתרופולוגיה, רפואה ופסיכיאטריה רב-תרבותית.

הקורס יחקור את התפיסות האפריקאיות לגבי מהות המחלה והפתולוגיות הנפשיות, יחקור שיטות טיפוליות מסורתיות מגירוש השדים ומצבי הטראנס, טקסים דתיים ושימוש בצמחים ובבעלי חיים, ויחפש מודלים המעמתים את הרפואה המערבית מול גישות אלו. הקורס יתעסק במשמעות הכישוף ברפואה האפריקאית, כולל הכישוף המושרה והנשלט, ויסקור תפיסות תרבותיות שונות לגבי צמיחה נורמלית ופתולוגית, תפיסות של מיניות והיחס אל גסיסה ומוות.

הרכב הציון בקורס :

100% עבודת גמר (תוגש עד 5 שבועות מתום הסמסטר).

בסיומו של הקורס נדרש הסטודנט להגיש עבודה אשר משווה בין התפיסות, הגישות הקליניקות או התיאולוגיות השונות הנוגעים לבריאות ופתולוגיה בין שתי תרבויות לפחות, או נדרש להעמקה ביקורתית הנוגעת באחת התרבויות, תוך הפגנה של שימוש בידע שרכש בקורס.

העבודה תהיה בהיקף של ששה עמודים לפחות, תוך הסתמכות על ספרות אקדמית בהיקף של לפחות 6-10 מקורות.

הנוכחות בקורס הינה חובה, מי שיעדר למעלה מ-20% מהשיעורים לא יקבל ציון בקורס.

נושאי ההרצאות:

1. הנשמה יבשה כמו פאפיה בשמש- תפיסת העצב והדכאון בתרבויות האפריקאיות.
2. אלת הנהר ונבחרת הכדורגל של הכפר- הכוהנים המסורתיים והכישוף הדדוקטיבי מול הכישוף המושרה.
3. החולות ההיסטריות של שרקו ופרויד, והחולים של הכומר דניאל-תסמונות היסטוריות בתרבות המערבית ובתרבויות האפריקאיות.
4. הצ'יף שהוא גם גבר וגם אשה-השוואה בין המבנה והמהלך של פסיכוזות בתרבויות שונות.
5. המוות אינו סוף הקיום-האבות הקדומים ושאלות על פרידה וצמיחה נורמלית של ילדים.
6. סעודת מכשפות על עץ הבאובב- הכישוף באדם הבריא ובאדם החולה.
7. האם אפשר לראות גמדי-יער? הלוצינציות פתולוגיות מול הלוצינציות תרבותיות.

8. ללדת במחבוא השיחים- תפיסת הכאב בתרבויות אפריקאיות.
9. הרוחות הרעות לוכדות נערה- מצבים דיסציאטיביים כביטוי לבריאות נפשית.
10. ערפול-הכרה ואובדן הפין- תסמונות תלויות תרבות.
11. צלחות זכוכית לארוחת פו-פו- ניתוח של כשלונות רפואים התערבותיים.
12. בלי רומנטיקה ובלא נחיתות- הדיאלוג בין מרפאים מסורתיים לרופאים מערביים.
13. שיעור סיכום.

REFERENCES

- Ben-Arie, O., Swartz,L.,Dickman,B.J. Depression in the elderly living in the community: Its presentation and features. *British Journal of Psychiatry*. 1987: 150: 169-174.
- Rumble,S., Swartz,l., Parry, C., Zwarenstein,M. Prevalence of psychiatric morbidity in the adult population of a rural South village. *Psychological Medicine*. 1996: 26: 997-1007.
- Obeyesekere, G. Depression, Buddhism and the work of culture in Sri Lanka. In Kleinman, A., Good,B. Culture and depression: Studies in the anthropology and cross-culture psychiatry of affect and disorder (pp. 134-152), Berkely: University of California Press. 1985.
- Symptom comparison across multiple solicitation methods among Burundians with traumatic event histories. Yeomans PD, Herbert JD, Forman EM. *J Trauma Stress*. 2008 Apr;21(2):231-4.
- Trauma and posttraumatic stress disorder in an urban Xhosa primary care population: prevalence, comorbidity, and service use patterns. Carey PD, Stein DJ, Zungu-Dirwayi N, Seedat S. *J Nerv Ment Dis*. 2003 Apr;191(4):230-6.
- Ageing, sexuality and enhancement among Yoruba people in south western Nigeria. Agunbiade OM, Ayotunde T. *Cult Health Sex*. 2012;14(6):705-17
- Idowu, E.B. *Olodumare: God in Yoruba Belief*. Longman. 1962.
- Sow, I. *Anthropological structures of madness in Black Africa*. Translation. New York: International Universities Press, Inc. 1980.
- יגמונד פרויד, יוזף ברויאד. מחקרים בהיסטוריה. תרגום: מרים קראוס. עורך: דרור גרין. ספרים, הוצאה לאור. קוגיטו, בית ספר לפסיכותרפיה. 2004.
- Kleinman,A. *Writing at the margin: Discourse between anthropology and medicine*. Berkeley: University of California Press. 1995.
- Bjerke,S. Witchcraft as Explanation. The Case of the Zinza. In Jacobson-Widding,A and Westerlund, D. (Eds.) *Culture, Experience and Pluralism*. Uppsala: Acta Univessitatis Upsaliensis. 1989.
- Extraction studies of Tabernanthe iboga and Voacanga africana. Jenks CW. *Nat Prod Lett*. 2002 Feb;16(1):71-6.
- Addiction** research. **Ibogaine** therapy: a 'vast, uncontrolled experiment'. Vastag B. *Science*. 2005 Apr 15;308(5720):345-6.

Swartz,L. Culture and mental health. A Southern African view. Cape Town: Oxford University Press. 1998.

Wording effects and the factor structure of the Hospital **Anxiety** & Depression Scale in HIV/AIDS patients on antiretroviral treatment in South **Africa**. Wouters E, Booyesen Fle R, Ponnet K, Baron Van Loon F. PLoS One. 2012;7(4):e34881. Epub 2012 Apr 20.

Hopper,K. Wanderling,J. Revisiting the developed versus developing country distinction in course and outcome in schizophrenia. Results from IsoS, the WHO collaborative follow up project. Schizophrenia Bulletin. 2000: 26 (4): 835-846.

Jablensky,A. Sartorius, N. Ernberg, G. Anker,M. Korten,A. Cooper,J.E. Day,R. Bertelsen,A. Schizophrenia: Manifestations, incidence and course in different cultures. A WHO ten-country study. Psychological Medicine. 1992: Supplement 20.

WHO (World Health Organization). The international pilot study of schizophrenia. Geneva: (World Health Organization). 1973.

WHO (World Health Organization). Schizophrenia. An international follow-up study. Chichester: John Wiley and Sons. 1979.